

• SURADNJA ORGANIZACIJA
CIVILNOG DRUŠTVA S OBRAZOVNIM
VLASTIMA U PROVEDBI OBRAZOVNIH
PROGRAMA •

IZVJEŠTAJ O ANEKTNOM ISPITIVANJU O
ISKUSTVIMA SURADNJE

POLICY BRIEF

• SURADNJA ORGANIZACIJA CIVILNOG
DRUŠTVA S OBRAZOVNIM VLASTIMA
U PROVEDBI OBRAZOVNIH PROGRAMA •
IZVJEŠTAJ O ANEKTNOM ISPITIVANJU O ISKUSTVIMA SURADNJE

Autor/ica

/ MARTINA HORVAT
GONG, GOOD Inicijativa

Stručna redakтура

/ EMINA BUŽINKIĆ,
Centar za mirovne studije, GOOD Inicijativa
/ DRAŽEN HOFFMANN
GONG

Listopad 2017.

• UVOD •

Radi dobivanja boljeg uvida u načine i oblike suradnje te radi identificiranja izazova u suradnji između civilnog društva i obrazovnih vlasti (nadležnog ministarstva, agencija vezanih uz područje obrazovanja i drugih tijela) provedene su sljedeće aktivnosti:

- istraživanje provedbe građanskog odgoja i obrazovanja u školskoj godini 2014./2015. čiji su rezultati objavljeni u publikaciji *Rekonstrukcija građanskog odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj: koncept, institucije i prakse Mreže mladih Hrvatske*¹;
- analiza transparentnosti rada Agencije za odgoj i obrazovanje koju je proveo GONG prema protokolu *Institucionalni i pravni okvir za dobro upravljanje hrvatskim agencijama*²;
- objavljeni su *Polazišni zahtjevi GOOD Inicijative spram Agencije za odgoj i obrazovanje za stručno usavršavanje nastavnika i podršku provedbi sustavnog i kvalitetnog građanskog odgoja i obrazovanja*³
- Istraživanje iskustava suradnje organizacija civilnog društva s obrazovnim vlastima radi razvoja obrazovnih programa GOOD inicijative provedeno tijekom 2017.⁴

Izvještaj se temelji na obradi rezultata ankete provedene među organizacijama civilnog društva, pri čemu su uključene primarno organizacije koje razvijaju i provode obrazovne programe u područjima demokratizacije i zaštite ljudskih prava. Istraživana su dosadašnja iskustva suradnje s Ministarstvom znanosti i obrazovanja (MZO) te Agencijom za odgoj i obrazovanje (AZOO), ali i s drugim obrazovnim tijelima u prijavljivanju, odobravanju i provedbi programa neformalnog obrazovanja.

Više od polovice svih udruga koje su odgovorile na anketni upitnik⁵ na pitanje o traženju odobrenja od MZO ili AZOO za provedbu svojih programa odgovorilo je potvrdno. No, njihovi su odgovori koji će biti prikazani u nastavku, pokazali kako komunikacija oko ishođenja odobrenja, verifikacije ili preporuka za edukacijske programe nije bila jednaka za sve, stoga se postavlja pitanje jasnoće i transparentnosti procedura.

Potrebni su daljnji istraživački koraci koji bi na isti način istražili iskustva suradnje dodatnog broja organizacija, ali i dodatni istraživački postupci i to primarno studije slučaja u koje će biti uključene one organizacije kod kojih se utvrde specifičnosti ili osobite razlike u iskustvima suradnje u odnosu na ostale.

• METODOLOGIJA I OPĆE OCJENE SURADNJE S NADLEŽNIM TIJELIMA •

Anketa je provedena u razdoblju od svibnja do srpnja 2017. godine, a potom i tijekom rujna i listopada 2017. U prvoj fazi prikupljanja podataka, prikupljeni su odgovori 24 organizacije članice GOOD Inicijative s različitim fokusima djelovanja, među kojima su zastupljeni: neformalno obrazovanje, promicanje rodne ravnopravnosti, sprečavanje nasilja i seksualnog nasilja, suzbijanje diskriminacije, promicanje i zaštita seksualnih prava, promicanje demokratskog razvoja i izgradnje mira, nezavisne kulture, socijalne djelatnosti, volonterstva, interkulturalnog i mirovnog obrazovanja, te mnoge druge.

1 Publikacija *Rekonstrukcija građanskog odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj: koncept, institucije i prakse* (2016) dostupna je na web stranici: [http://www.mmh.hr/files/ckfinder/files/Rekonstrukcija-GOO\(1\).pdf](http://www.mmh.hr/files/ckfinder/files/Rekonstrukcija-GOO(1).pdf)

2 *Institucionalni i pravni okvir za dobro upravljanje hrvatskim agencijama*, Anamarija Musa, GONG, 2013; dostupan na: http://www.gong.hr/media/uploads/institucionalni_okvir_i_za_dobro_upravljanje_u_hrvatskim_agencijama.pdf

3 Polazišni zahtjevi objavljeni su u srpnju 2016.; dokument je dostupan na <http://goo.hr/polazisni-zahtjevi-good-azoo/>

4 Istraživanje se provodi unutar aktivnosti Obrazovna zviždaljka GOOD inicijative (oz.goo.hr)

5 13 od 22 udruga koje provode obrazovne programe

Od 24 udruge koje su odgovorile na anketni upitnik, njih 22 u sklopu svojih aktivnosti razvijaju i provode obrazovne programe, i to za različite ciljne skupine⁶: za učenike, studente, stručne suradnike u odgojno-obrazovnim ustanovama, učitelje i nastavnike, udruge i inicijative civilnog društva, odgajatelje, ravnatelje odgojno-obrazovnih ustanova, javne službenike, te druge skupine.

Ključna pitanja iz anketnog upitnika odnosila su se na opis edukacijskih programa organizacija te opis iskustava suradnje s obrazovnim vlastima, primarno nadležnim ministarstvom i Agencijom za odgoj i obrazovanje, u odobravanju i provedbi obrazovnih programa.

Nadalje, anketirane organizacije izražavale su svoje (ne)slaganje s nizom tvrdnji koje se odnose na iskustva kontakata s MZO i/ili AZOO, i to označavanjem svojeg stupnja slaganja na skali od 1 („nimalo se ne slažemo s tvrdnjom“) do 5 („u potpunosti se slažemo s tvrdnjom“), te će u nastavku biti prikazani ključni nalazi obrade ovih iskaza. Pokazalo se da se organizacije ne slažu s tvrdnjama o postojanju jasnih procedura i kriterija procjene (rokovi za dostavu prijedloga, kanali komunikacije s MZO i AZOO, postupak provođenja procjene, oblici očitovanja o rezultatima procjena, sastav ili anonimnost sastava procjenjivačkog tijela itd.), kao niti s tvrdnjama da su javno dostupne upute za prijavljivanje programa koje vode zainteresirane organizacije kroz postupak prijave.⁷ Iskustvo organizacija pokazuje i da primljena odluka nadležnog tijela o (ne)davanju dozvole nije argumentirana podnositelju zahtjeva i poduprta uvidom u postupak procjene te je izraženo nezadovoljstvo duljinom postupka procjene. Rezultati ukazuju na to da organizacijama civilnog društva kao zainteresiranoj javnosti nije transparentno predočena i objavljena procedura uspostavljanja i nastavka suradnje u provedbi obrazovnih programa, što otvara pitanja oko mogućih arbitrarnosti ili izvanjskih utjecaja na proces i ne doprinosi kvaliteti suradnje niti osiguranju kvalitete obrazovnih programa.

• ISKUSTVA SURADNJE S MINISTARSTVOM ZNANOSTI I OBRAZOVANJA •

Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO) središnje je državno tijelo nadležno za upravne i druge poslove koji se odnose na sustav predškolskog odgoja, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja u zemlji i inozemstvu, nacionalni kurikulum; udžbenike, normative i standarde te druge uvjete za odgojno-obrazovni rad, uključujući djelatnost udruga u području odgoja i obrazovanja. Prema važećim propisima, MZO je nadležno za upravne i druge poslove vezane uz djelatnost udruga u području obrazovanja: *Ministarstvo znanosti i obrazovanja obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na sustav predškolskog odgoja, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja u zemlji i inozemstvu; nacionalni kurikulum; udžbenike, normative i standarde te druge uvjete za odgojno-obrazovni rad; razvitak školstva; učenički standard; inspekcijski nadzor; osnivanje i nadzor nad zakonitošću rada ustanova te osiguravanje financijskih i materijalnih uvjeta za rad u odgoju i obrazovanju; osposobljavanje djece, mladih i odraslih za stjecanje tehničkih znanja i vještina te djelatnost udruga u ovom području.*⁸

Prema iskustvima anketiranih organizacija, uloga MZO u podršci razvoju i provedbi programa neformalnog obrazovanja sastoji se u pružanju odobrenja i preporuka za izvođenje pojedinih programa koje provode akteri izvan formalnog obrazovanja, pri čemu, kako se pokazalo u istraživanju, Ministarstvo traži mišljenje Agencije za odgoj i obrazovanje u postupku izdavanja odobrenja i preporuka.

6 Ciljane skupine obrazovnih programa udruga uključenih u istraživanje: učenici (19/22), studenti (18/22), stručni suradnici u odgojno-obrazovnim ustanovama (18/22), učitelji i nastavnici (17/22), udruge i inicijative civilnog društva (17/22), odgajatelji (10/22), ravnatelji odgojno-obrazovnih ustanova (10/22), javni službenici (10/22).

7 Aritmetička sredina slaganja s tvrdnjama koje se odnose na aspekte procesa kao što su jasnoća procedura i kriterija procjene je 1.90. Dostupnost uputa za prijavljivanje programa koje bi vodile zainteresirane organizacije kroz postupak prijave dobila je ocjenu 1.75, a srednja ocjena 2.60 zabilježena je uz tvrdnje da je primljena odluka nadležnog tijela o (ne)davanju dozvole bila argumentirana podnositelju zahtjeva i poduprta uvidom u postupak procjene te da su u postupku procjene bili poštivani vremenski rokovi.

8 Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, br. 93/2016., br. 104/2016.)

Iskustva anketiranih organizacija pokazuju da u praksi ova uloga Ministarstva nije provedena osobito sustavno. Naime, premda su gotovo sve organizacije koje su odgovorile na anketni upitnik zatražile od MZO mišljenje o svojim neformalnim edukacijskim aktivnostima ili programima, samo trećina navodi kako je na takav upit i dobilo neki oblik pozitivnog očitovanja od MZO, iako neke od njih provode svoje programe već niz godina.

Razumijevanje suradnje s MZO ilustriraju navodi organizacija:

Ako MZO financira projekt onda je to svojevrsna dozvola za provedbu i u tom slučaju nemamo službenu dozvolu/dokument. Ako se radi o projektu koji MZO ne financira onda tražimo dozvolu za provedbu.

Svake godine smo, sukladno naputku MZOS ishodili odobrenje kojom projekt, a za koji smo od njih dobili sredstva, možemo provoditi u školama. No taj se je dokument/odobrenje, pa mojoj procjeni dodjeljivao svima koji su sredstva dobili od MZOS-a.

Već iz dva prikazana navoda vidi se neujednačenost pristupa i procedura. Iako je istraživanje potvrdilo da se neformalni programi provode i bez odobrenja MZO za samo izvođenje programa, izostanak predvidivosti procedure doprinosi neizvjesnosti i problemima u provedbi.

Anketirane organizacije su izrazile neslaganje s tvrdnjama o jasnoći postupka prijavljivanja programa na MZO kao i o dostupnosti i jasnoći kriterija po kojima se odvija procjena MZO ⁹.

Postojanje jasnih i transparentnih standarda i uvjeta te procedure za validaciju programa doprinijelo bi ujednačavanju i unaprjeđenju njihove kvalitete što je izrazito važno za korisnike. Također, redoviti odgovor MZO na upućen zahtjev organizacija je neophodan i nužan, a rezultati su pokazali da u praksi nije uvijek tako.

• ISKUSTVA SURADNJE S AGENCIJOM ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE •

Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO) sudjeluje u praćenju, unapređivanju i razvoju odgoja i obrazovanja na području predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja, obrazovanja odraslih te školovanja djece hrvatskih građana u inozemstvu i djece stranih državljana.¹⁰ Člankom 4. Zakona o AZOO utvrđene su djelatnosti Agencije, na način da ona *sudjeluje u izradi, razvoju i implementaciji nacionalnog kurikulumu, pruža stručnu pomoć i daje upute ustanovama, njihovim ravnateljima te odgojno-obrazovnim radnicima¹¹ u provedbi djelatnosti odgoja i obrazovanja, organizira i provodi stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih radnika i ravnatelja, provodi stručne ispite za odgojno-obrazovne radnike, provodi postupak stručnog napredovanja za odgojno-obrazovne radnike i ravnatelje, daje mišljenja o programima u predškolskom odgoju, nastavnim programima u osnovnom školstvu i gimnazijama, opće obrazovnim programima srednjeg strukovnog školstva, te u programima u obrazovanju odraslih, daje mišljenje o nastavnim programima općeobrazovnih predmeta u postupku verifikacije odgojno-obrazovnih ustanova* itd.

U kontekstu ove analize, relevantne su ovlasti AZOO one koje se odnose na organiziranje i provođenje stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika i ravnatelja odgojno-obrazovnih ustanova, te na davanje mišljenja o programima u osnovnom i srednjem školstvu te obrazovanju odraslih. U tom smislu, AZOO je nadležna i za davanje mišljenja o obrazovnim programima organizacija civilnog društva za što je važno osigurati jasne i transparente standarde, kriterije i procedure.

Stručni skupovi koje organizira/suorganizira AZOO objavljuju se na internetskim stranicama Agencije¹²,

⁹ Aritmetička sredina odgovora o jasnoći postupka prijavljivanja programa na MZO je 2.62, a o dostupnosti i jasnoći kriterija po kojima se odvija procjene MZO aritmetičke sredina odgovora je 1.46.

¹⁰ Zakon o Agenciji za odgoj i obrazovanje (NN 85/06) i Statut Agencije za odgoj i obrazovanje (2007.)

¹¹ Odgojiteljima, učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima.

¹² www.azoo.hr

a sudjelovanje se prijavljuje i prati putem aplikacije *ettaedu*13. AZOO je nadležna i za upravljanje sustavom *ettaedu*, koji sadrži popis stručnih usavršavanja s osnovnim informacijama o području, sadržaju, provoditeljima, vrednovanju i vremeniku izvođenja. Iako se u bazi uglavnom nalaze obrazovni programi koje organizira sama AZOO ili stručna vijeća, ponekad se u bazi nalaze i drugi oblici edukacija, a nejasna i javnosti nedostupna je procedura i odgovornost za njihov izbor i uvrštavanje u bazu.

Osnovne informacije o sustavu organizacije stručnih usavršavanja koje provodi AZOO moguće je dobiti kroz praćenje godišnjih izvještaja te analiza i izvješća koja su izrađena u okviru europskih projekata u kojima je AZOO sudjelovala. Jedan takav dokument je i Analiza postojećeg AZOO sustava stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika i analiza potreba za stručnim usavršavanjem odgojno-obrazovnih radnika¹⁴. U izvješću se o provedenoj analizi može pronaći više informacija o uvrštenim programima i preporuke oko unaprjeđenja informatičkog sustava, ali ne i informacije o izboru programa koji će biti uvršteni.

Nadalje, u istom izvješću Agencija navodi da je kao glavni provoditelj stručnog usavršavanja usmjerila svoje napore na uspostavljanje jačih veza s inicijalnim obrazovanjem. Suradnja Agencije i drugih stručnih institucija, udruga i organizacija te drugih provoditelja stručnog usavršavanja, navodi se, važna je za kontinuirano poboljšanje sustava stručnog usavršavanja odgojno obrazovnih radnika. U izvješću se kao predavači navode ugledni stručnjaci s matičnih visokoškolskih ustanova i institucija koje se primarno bave pitanjima odgoja i obrazovanja, ravnatelji i stručni suradnici iz predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova te iskusni učitelji i nastavnici praktičari. Navodi se da Agencija ostvaruje suradnju i s ostalim ustanovama koje sudjeluju u stvaranju i provođenju obrazovne politike u Republici Hrvatskoj: visokoškolskim ustanovama, ministarstvima, centrima, agencijama i ostalim dionicima u odgojno-obrazovnom sustavu. Na županijskoj razini kao predavači i voditelji radionica angažiraju se stručnjaci ili uspješni praktičari iz lokalne zajednice.

U Izvješću o analizi postojećeg AZOO sustava stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika i analizi potreba za stručnim usavršavanjem odgojno-obrazovnih radnika (2013:9) navedeno je da „rezultati istraživanja pokazuju da programi u sustavu stručnog usavršavanja AZOO-a dobro zadovoljavaju potrebe ravnatelja i voditelja županijskih stručnih vijeća, no nešto manje potrebe učitelja i stručnih suradnika“. Navedene su i preporuke za unaprjeđenje sustava (2013:68) među kojima su sljedeće:

Ettaedu sustav trebao bi se dalje unapređivati analitičkim alatima što uključuje i elektroničke upitnike o potrebama za stručnim usavršavanjem koje bi AZOO -u pomogle da usavršavanja prilagodi potrebama različitih skupina sudionika.

Informacijski bi se sustav trebao dalje razvijati tako da može osigurati još bolju podršku za godišnje planiranje stručnih usavršavanja, njihovu analizu i izvještavanje. Informacije o pojedinim programima stručnog usavršavanja, koje se za katalog stručnih usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika pripremaju ručno, mogle bi biti ulazne informacije u ettaedu bazi podataka gdje bi ključne riječi služile kao indeksi. Ovo bi povećalo učinkovitost i transparentnost te bi omogućilo pripremu statističkih analiza prema različitim parametrima i postojeći sustav podiglo na višu razinu. Evaluacija stručnih usavršavanja također bi se mogla ugraditi u sustav, tj. evaluacijski bi se upitnik morao ispuniti prije dobivanja potvrde o sudjelovanju. Najčešći oblik analize koji se koristi za periodična izvješća također bi mogao biti automatiziran.

Trenutačno, u *ettaedu* sustav se upisuju programi koje organizira i suorganizira AZOO, ali su u tu bazu ponekad uključeni i programi koje organiziraju vanjski dionici – udruge, ustanove, privatne pravne osobe i međunarodne organizacije. Izbor programa koji su upisani u *ettaedu* bazu nije dovoljno transparentan, a selekcijski kriteriji za izbor tih programa nisu poznati javnosti niti su redovito dostupni podaci o njihovoj evaluaciji.

Iskustva suradnje anketiranih udruga s AZOO pokazuju postojanje manjka standarda i procedura za verifikaciju edukacijskih programa do te mjere da se istovjetni edukacijski programi različito tretiraju

13 <http://www.ettaedu.eu/>

14 Izvješće o analizi postojećeg AZOO sustava stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika i analizi potreba za stručnim usavršavanjem odgojno-obrazovnih radnika (2013) izrađeno je kroz projekt Poboljšanje kvalitete sustava stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika financiran iz Programa Europske unije za Hrvatsku IPA Komponenta IV –Razvoj ljudskih potencijala 2007-2009; EuropeAid/130730/D/SER/HR; dostupan na: http://www.azoo.hr/images/pkssuor_dokumenti/130429_C1_Analiza_AZOO_INSETT_system_TNA_fin_compl_HR.pdf

iz godine u godinu. Od 22 udruga koje su odgovorile na anketni upitnik, 17 ih navodi kako su zatražile odobrenje ili verifikaciju od AZOO, a samo tri navode kako su pozitivan odgovor i dobile, iako se neki od predmetnih programa provode već niz godina.

Izbor citata iz istraživanja o iskustvima suradnje s AZOO:

Suradnja je sporadična, nije kontinuirana i ovisi o osobama u tim institucijama koje nas znaju i prepoznaju naš rad. Primjerice, u projektu 2011. [koji je sličan] s projektom 2015., trebali smo se ponovno aplicirati za dozvolu iako smo imali vrlo slične materijale.

Dok smo provodili projekt ... Tada smo kontaktirali AZOO i MZO da naš program stručnog usavršavanja ponude kroz ettaedu sustav. AZOO nam je poslao kratki obrazac i uvrstio našu edukaciju u ettaedu sustav... Edukacija je dobila odlične ocjene. Iduće godine smo se opet obratili AZOO s istom molbom, ali su nam odgovorili da je sustav pretrpan i da ne mogu uvrštavati sve edukacije. Nisu ih zanimali rezultati evaluacije niti ništa o našoj edukaciji iako smo i njima i MZO poslali dokumente o edukaciji na koje nikad nismo dobili odgovor.

Organizacije su izrazile svoje neslaganje oko jasnoće postupka dobivanja odobrenja za obrazovne programe kao i oko dostupnosti uvida u kriterije po kojima AZOO procjenjuje.

Mišljenja smo kako bi transparentan proces verifikacije i evaluacije obrazovnih programa uz jasne standarde i procedure bio osigurač kvalitete programa te da je potrebno napraviti pomake u tom smjeru.

• ZAKLJUČCI I PREPORUKE •

Radi unapređenja formalnog i neformalnog obrazovanja korisno je angažirati sve postojeće resurse, odnosno osigurati potrebne uvjete za uključivanje različitih stručnjaka u proces stručnog usavršavanja učitelja. Ti se uvjeti odnose na uključivanje stručnjaka iz ustanova i organizacija civilnog društva prema transparentnim kriterijima te jasnim i javno dostupnim procedurama suradnje.

Uz angažman na unaprjeđenju formalnog obrazovanja potrebno je, sukladno dokumentima EU¹⁵ i hrvatskim propisima, uspostaviti kriterije i procedure za postupak validacije neformalnih obrazovnih programa koji je važan za osiguranje njihove kvalitete, ali i za prepoznavanje kompetencija razvijenih kroz neformalno obrazovanje. Međutim, takav proces mora se odvijati participativno i transparentno te temeljiti na stručnosti, odnosno jasnim kriterijima i procedurama uspostavljanja suradnje.

Postojanje jasnih i transparentnih standarda i procedure koja se na sve jednako primjenjuje doprinijela bi osiguranje kvalitete obrazovnih programa te je ključna ravnopravan odnos prema različitim pružateljima obrazovnih usluga.

Jasnim određivanjem standarda i procedura pokazala bi se usmjerenost na podršku razvoju edukacijskih programa neformalnog obrazovanja te bi se omogućila sustavna provedba i veći obuhvat zdravstvenog odgoja i građanskog odgoja i obrazovanja¹⁶ te medijske pismenosti i drugih važnih područja obrazovanja koji nisu osigurani svim učenicima u jednakom obuhvatu u odgojno-obrazovnom sustavu, a prepoznati su kao važni i potrebni kako u nacionalnim obrazovnim aktima tako i u EU.¹⁷

Uz razvoj standarda i procedura suradnje s obrazovnim vlastima, važno je osigurati uvjete za suradnju škola sa zajednicom i civilnim društvom. Također, važno je nastaviti s praksom čije postojanje je potvrdilo i ovo istraživanje, omogućavanja autonomije škola (školskih odbora, učiteljskih vijeća) u izboru suradnji i uključivanja dionika iz zajednice u proces poučavanja sukladno potrebi svake škole.

¹⁵ Official Journal of the European Union, Council Recommendation on the validation of non-formal and informal learning, December 2012 [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222(01)&from=EN)

¹⁶ Nastavni plan i program zdravstvenog odgoja za osnovne i srednje škole i Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole

¹⁷ Preporuka Europskog parlamenta i Savjeta od 18. prosinca 2006. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje (2006/962/EC)

Istovremeno, važno je osigurati fleksibilnu reakciju civilnog društva za organiziranje edukativnih aktivnosti koje izravno odgovaraju na potrebe i koji se provode jednokratno pa ne mogu biti obuhvaćeni validacijom.

Upravo s ciljem osiguravanja kvalitetne suradnje u provedbi odgojno-obrazovnih programa, stručnih usavršavanja učiteljica i učitelja kao i s ciljem doprinosa razvoju standarda validacije/verifikacije/akreditacije neformalnih obrazovnih programa koji će osigurati kvalitetu i unaprijediti transparentnosti procesa, Obrazovna zviždaljka GOOD Inicijative¹⁸ ističe ključne preporuke i zahtjeve prema odgojno-obrazovnim vlastima.

PREPORUKE I ZAHTJEVI ODGOJNO-OBRAZOVNIM VLASTIMA VEZANI UZ SURADNJU SA STRUČNJACIMA IZ IZVANINSTITUCIONALNOG OBRAZOVANJA U PROVEDBI ODGOJNO-OBRAZOVNIH PROGRAMA:

- Važno je nastaviti podržavati suradnju odgojno-obrazovnih ustanova s dionicima iz zajednice, poput stručnjaka i stručnjakinja iz izvaninstitucionalne sfere odgoja i obrazovanja. Dodatno, potrebno je osigurati autonomiju školama u razvoju edukativnih aktivnosti u suradnji s akterima iz zajednice, osobama, ustanovama i organizacijama civilnog društva, koje će odgovarati na neposredne odgojno-obrazovne potrebe učenika ili osiguravati podršku roditeljima i učiteljima u razvoju njihovih kompetencija. Važno je da se prilikom izbora obrazovnih programa i projekata brine o tome da sadržaji budu u skladu s Ustavom RH, međunarodnim dokumentima koje je RH potpisala i ratificirala te drugim propisima te da su sukladni nastavnim planovima i programima kao i o metodama provedbe te stručnosti i iskustvu vanjskih suradnika. U tim slučajevima odluku o suradnji s organizacijama civilnog društva donosi škola u okviru procesa donošenja školskog kurikulumu. Odgovornost za proces učenja, kvalitetu obrazovnog programa, primjerenost metoda i/ili stručnost vanjskih suradnika tada je na stručnjacima iz same škole i vrtića koji brinu o kvaliteti i svrhovitosti takvog procesa te utjecaju na kompetencije djece i mladih.
- Potrebno je razviti sustav akreditacije/verifikacije/validacije neformalnih obrazovnih programa koji se planiraju provoditi i provode se više godina, a osobito ako su programi višednevnog trajanja i ako se u njihovoj provedbi surađuje s odgojno-obrazovnim ustanovama.
- Važno je imati na umu da nije moguće osigurati validaciju/verifikaciju svih obrazovnih aktivnosti dijelom zbog nedostatka kapaciteta, a dijelom i zato što je potrebno ostaviti prostor za razvoj novih obrazovnih programa i povremenih obrazovnih aktivnosti kojima će se odgovarati na aktualne potrebe.

PREPORUKE I ZAHTJEVI PREMA AZOO VEZANI UZ UNAPRJEĐENJE TRANSPARENTNOSTI I USPOSTAVE STANDARDA U PROVEDBI STRUČNIH USAVRŠAVANJA:

- Potrebno je razviti i transparentno objaviti uvjete za uključivanje i način uključivanja vanjskih stručnjaka u programe stručnog usavršavanja koje AZOO organizira i financira. To je važno i za osiguranje stručnosti i za prevenciju zlouporabe javnog novca. Uz jasne i transparente kriterije uključivanja vanjskih stručnjaka u obrazovne programe, važno je i praćenje rezultata evaluacije njihovih aktivnosti.
- Preporučuje se voditi zasebnu evidenciju programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja koje izvode suradnici izvan sustava odgoja i obrazovanja, a koja su uvrštena u *ettaedu* bazu.
- Potrebno je kontinuirano objavljivati u godišnjim izvještajima podatke o stručnim usavršavanjima, strukturi učitelja koji ih pohađaju, kao i transparentnu evaluaciju kvalitete tih programa od strane učitelja i nastavnika, te uzimati u obzir rezultate evaluacije prilikom organizacije narednih programa usavršavanja.

¹⁸ Obrazovnu zviždaljku GOOD inicijative vode Centar za mirovne studije, Forum za slobodu odgoja i GONG u suradnji sa stručnjakinjama i stručnjacima iz znanosti, obrazovanja i civilnog društva.

PREPORUKE ZA TRANSPARENTAN I UREĐEN PROCES VALIDACIJE/VERIFIKACIJE/ AKREDITACIJE NEFORMALNIH OBRAZOVNIH PROGRAMA:

- Preporučujemo da MZO vodi proces razvoja sustava validacije/verifikacije neformalnih obrazovnih programa kako u suradnji s agencijama vezanim uz područje obrazovanja, tako i u suradnji sa širim krugom stručnjaka, osobito onima iz sustava znanosti i visokog obrazovanja, odgojno-obrazovnog sustava te iz civilnog društva. Zbog povjerenja javnosti procedure i standarde te kriterije procjene potrebno je razvijati u participativnom procesu kroz konzultacije sa zainteresiranom javnosti i stručnjacima te nakon donošenja isti moraju biti javno dostupni.
- Preporučujemo da validaciju ne rade samo državni službenici već predložimo proces validacije koji će se odvijati kroz međusektorsko tijelo (radna skupina) sastavljeno od predstavnika AZOO, MZO, stručnjaka iz odgojno-obrazovnog sustava i sustava znanosti i visokog obrazovanja te predstavnika prijavitelja čiji su programi odgovarali standardima.
- Kod validacije programa potrebno je transparentno objaviti proceduru za izvoditelje kako bi im program bio verificiran/validiran te jasno odrediti potrebnu dokumentaciju i rokove vezane uz proceduru.
- Za obrazovne programe koji prolaze proces validacije potrebno je podnositeljima predočiti rezultate procjene te područja koja je potrebno unaprijediti da bi program zadovoljio kriterije i standarde.
- Važno je pratiti informacije o evaluacijama obrazovnih programa te predvidjeti koliko često se proces validacije treba ponavljati.

www.oz.goo.hr

www.goo.hr

listopad 2017.